

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brieven van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 16 december 2015 en 5 april 2016 inzake studievoorschot en geneeskundestudenten in hun coschaphase (Kamerstuk 24 724, nrs. 140 en 141).

De voorzitter van de commissie,
Wolbert

De adjunct-griffier van de commissie,
Arends

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de brief van de Minister «Studievoorschot en geneeskundestudenten in hun coschaphase» en hebben geen aanvullende vragen of opmerkingen.

De leden van de PvdA-fractie hebben met instemming kennisgenomen van de brieven Studievoorschot en geneeskundestudenten in hun coschaphase. De leden sluiten zich aan bij de gepresenteerde analyse en uitkomsten van het gevoerde overleg met de Nederlandse Federatie van Universitaire Medisch Centra (NFU). De eerdergenoemde leden vragen de Minister of zij in overleg is getreden met de belangenorganisaties Landelijk Medisch Studenten Overleg, landelijk Overleg Coassistenten en De Geneeskundestudent die in 2015 de petitie¹ overhandigd hebben waarin zij hun zorgen duidelijk uiteen hebben gezet. Hoe heeft de Minister de gemaakte analyse en uitkomsten van het overleg zoals geschreven in de brieven gedeeld met bovenstaande belangenorganisaties? Is de Minister alsnog bereid om met de organisaties in gesprek te treden om de conclusies en de communicatie betreffende de mogelijkheden van het studievoorschot naar geneeskundestudenten toe te bespreken, zo vragen de leden.

De leden van de CDA-fractie hebben met teleurstelling kennisgenomen van de brief d.d. 5 april 2016 van de Minister waarin zij aangeeft geen aanleiding te zien in het treffen van een aparte regeling voor geneeskundestudenten die in hun coschappenfase zitten.

Deze leden hebben zich steeds op het standpunt gesteld dat gekeken moet worden naar de effecten van het studievoorschot voor alle meerjarige masters. Door het afschaffen van de basisbeurs moeten studenten die een meerjarige master volgen voor een langere tijd geld lenen dan andere studenten. Dit geldt des te meer voor geneeskundestudenten die ook nog eens te maken hebben met het lopen van coschappen voor de duur van 24 maanden. Uit de bovengenoemde brief blijkt dat het niet mogelijk is voor geneeskundestudenten om een bijbaan te hebben tijdens hun coschappen. Dus geld verdienen om zodoende minder te hoeven lenen, is voor hen ook niet mogelijk. De voornoemde leden vinden het argument van de Minister, dat een afgestudeerde geneeskundestudent anderhalf jaar na zijn afstuderen gemiddeld € 650,00 meer verdient dan een andere academische student, niet valide en onvolledig. Allereerst gaat het in deze discussie om de drempel, die het twee jaar langer moeten lenen om de coschappen te kunnen doorlopen opwerpt, waardoor studenten kunnen afzien van het volgen van een dergelijke studie. Deze leden verzoeken de Minister aan te geven of er signalen zijn dat studenten afzien van een studie geneeskunde vanwege de langere nominale duur van de studie ten opzichte van andere studies. Kan hierbij ook worden aangegeven wat de sociaaleconomische achtergrond is van de ouders van deze studenten? In de brief van 18 april 2016 van de vertegenwoordigende geneeskundestudenten², wordt gesteld dat sinds de afschaffing van de basisbeurs, de inschrijving voor geneeskundestudenten met 30% is gedaald. Zij vragen of de Minister dit kan bevestigen. Tevens vragen zij de Minister te reageren op de bevindingen van het SEO-rapport «Verkenning effect studievoorschot op instroom meerjarige masters tekortsectoren» uit 2014³ waarin al werd gewaarschuwd voor de effecten van het leenstelsel op het aantal geneeskundestudenten, met name voor studenten uit een lagere sociaaleconomische positie. Verder vragen deze leden hoeveel geneeskundestudenten na hun driejarige bacheloropleiding afzien van de

¹ Petitieaanbieding op 27 oktober 2015 (Parlis nr. 2015A04352)

² Parlisnr. 2016Z09622

³ Kamerstuk 24 724, nr. 123

driejarige masteropleiding. Hoe verhouden deze cijfers zich met de periode voor de afschaffing van de basisbeurs?

Ten tweede is, volgens de genoemde leden, de rekensom van de Minister onvolledig omdat zij geneeskundestudenten vergelijkt met andere studenten. Echter, de nominale duur van de studie geneeskunde is zes jaar in plaats van de nominale vier jaren die voor de meeste studies staat. Deelt de Minister de mening dat voor een volledige rekensom die twee extra jaren ook moeten worden meegerekend, naast het feit dat geneeskundestudenten twee jaar later op de arbeidsmarkt komen dan studenten met een nominale studieduur en dus ook twee jaar aan inkomsten moeten missen. Is de Minister het ook met deze leden eens dat daarbij ook meegenomen moet worden dat het met name in de fase van de coschappen voor een geneeskundestudent onmogelijk is om een bijbaan te nemen?

Kan de Minister aangeven, zo vragen de voornoemde leden, wat de gemiddelde studieschuld, voor afschaffing van de basisbeurs, bedroeg voor geneeskundestudenten. Klopt het dat deze schuld toen al hoger lag dan voor andere studenten? Zo ja, kan de Minister aangeven wat de oorzaken hiervoor zijn? Verder vragen zij de Minister aan te geven wat het arbeidsmarktperspectief is van geneeskundestudenten. Hoe lang duurt het gemiddeld voor zij een baan vinden en is dit dan een baan als arts in opleiding of een andere baan? Tevens vragen zij hoe vaak geneeskundestudenten een baan op hun niveau vinden en hoe lang zij er over doen om een dergelijke baan te vinden.

In de onderhavige brief van 16 december 2015 legt de Minister uit waarom een stagevergoeding voor studenten die coschappen lopen niet opportuun is, maar geeft aan nog te zullen kijken of er nog iets in de opleidingssfeer mogelijk is waardoor studenten ruimte hebben om een bijbaan te nemen. In de brief van 5 april 2016 geeft de Minister aan dat zij hierover het gesprek is aangegaan met de NFU. Volgens de brief van de vertegenwoordigende organisaties van geneeskundestudenten zijn zij niet betrokken geweest bij deze besprekingen. De leden vragen de Minister waarom zij niet ook hierover het gesprek is aangegaan met de studenten en of zij bereid is dat alsnog te doen.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Minister naar aanleiding van de toezegging om extra aandacht te besteden aan de situatie van geneeskundestudenten in hun coschappfase. Zij hebben nog enkele opmerkingen en vragen.

Allereerst vragen de leden waarom er geen bijeenkomst heeft plaatsgevonden met het Landelijk Medisch Studenten Overleg, het Landelijk Overleg Coassistenten en «De Geneeskundestudent», zoals zij in een gezamenlijke brief van 18 april 2016⁴ aangeven.

Op initiatief van leden van de D66-fractie uit de Eerste Kamer is de Minister gevraagd een berekening te maken van de additionele studieschuld die voor coassistenten in het nieuwe leenstelsel ontstaat doordat zij geen extra inkomsten uit deeltijdwerk kunnen ontvangen. In de voorliggende brief wordt een berekening gemaakt van die additionele studieschuld. Hierbij wordt uitgegaan van een te lenen bedrag van € 288,95, dat wordt vermenigvuldigd met 24 maanden. Kunt u aangeven hoe u op het maandelijks te lenen bedrag van € 288,95 bent uitgekomen? Kunt u aangeven hoeveel procent van de studenten in de coschappfase € 288,95 of minder lenen? Wat is het gemiddelde bedrag dat studenten in de coschappfase lenen? Deelt u de mening dat een bedrag van € 288,95 niet realistisch is voor de meeste studenten om van rond te komen? De voornoemde leden vragen of de Minister bereid is te spreken met de bovengenoemde organisaties om tot een realistischere berekening van de additionele studieschuld te komen en de Kamer daarover te informeren.

⁴ Parlisonr. 2016Z09622

Voorts vragen de leden of de Minister in kan gaan op het voorstel van bovengenoemde organisaties voor een stagevergoeding overeenkomende met de stagevergoeding voor mbo⁵- en hbo⁶-stagiairs in de zorg, zoals zij in hun brief van 31 maart 2015⁷ voorstellen.

De leden van de GroenLinks-fractie hebben kennisgenomen van de brief «Studievoorschot en geneeskundestudenten in hun coschaphase». Deze leden vinden dat geneeskundestudenten een redelijke vergoeding voor coschappen verdienen, net zoals het bij veel bedrijven én overheden gebruikelijk is dat studenten die stage lopen een stagevergoeding krijgen. De overheid dient het goede voorbeeld te geven. Deze leden zien daarom aanleiding tot het stellen van vragen.

De leden constateren dat in de brief van 16 december 2015 wordt gesteld dat een geneeskundestudent «nauwelijks productieve arbeid» levert. In de brief van 5 april 2016 wordt gesteld dat er helemaal geen sprake is van productieve arbeid. De leden zien dat deze uitspraken conflicteren. Kan de Minister uitleggen waarom er eerder werd gesproken over «nauwelijks productieve arbeid» dan er enkele maanden later wordt gesteld dat er «totaal geen productieve arbeid» is? Zij vragen waarop deze uitspraken zijn gebaseerd en waarom deze verschillen. De voornoemde leden constateren dat de Minister het coschap typeert als een opleidingstraject, geen stage, waarbij van nauwelijks productieve arbeid sprake is. Deze leden vragen aan de Minister wat het verschil is tussen een «stage» en een «opleidingstraject» op het gebied van arbeidsproductiviteit. Naar mening van deze leden staat in beide gevallen het leeraspect centraal, niet de arbeidsproductiviteit. Dit wordt ook bevestigd door Minister van Sociale zaken en Werkgelegenheid in antwoord op schriftelijke vragen van het lid Ulenbelt over het bericht dat steeds meer jongeren gratis stage lopen⁸, waar de Minister stelt dat ook bij stages niet de productiviteit centraal staat, maar het leeraspect.

De voornoemde leden krijgen signalen van geneeskundestudenten dat, ondanks er geen zelfstandige bevoegdheid tot handelen is, coassistenten artsen wel degelijk werk uit handen nemen en dus wel productief zijn. Zij vragen of de Minister bereid is om hier nader onderzoek naar te doen. Zo nee, waarom niet? De leden stellen dat in de berekening naar de extra studiekosten voor de geneeskundestudenten, enkel uit wordt gegaan van de introductie van studievoorschot. Deelt de Minister de mening dat het reëler is te rekenen met de (gemiddelde) leefkosten van een student gedurende de coschappen? Zo nee, waarom niet?

De leden constateren dat de Minister in haar brief niet is ingegaan op de hoge werkdruk van geneeskundestudenten tijdens de coschappen. Belangenorganisaties spreken van een gemiddelde belasting tijdens coschappen van gemiddeld 46 uur per week. Zij vragen of de Minister deze cijfers kan bevestigen. Zo ja, deelt de Minister de mening dat moet worden gestreefd naar een mindere belasting van studenten tijdens coschappen, zodat studenten ruimte hebben om de keuze te maken tot bijverdienen, zo vragen zij tot slot.

⁵ mbo: middelbaar beroepsonderwijs

⁶ hbo: hoger beroepsonderwijs

⁷ Zie ook de bijlage bij de brief van 18 april jl., Parlisonr. 2016Z09622

⁸ Aanh. Hand. II, 2013–2014, nr. 58